

Interessenter

Saksbehandler, innvalgstelefon

Andreas Vikan Røsæg, 77642117

Kvote for lisensfelling av jerv 2021/2022

Roviltnemnda for region 8 hadde møte den 21.5.2021. På møtet ble det i sak 33/21 fattet slikt

- Vedtak -

Enstemmig vedtatt som innstilt.

- Innstilling til vedtak -

Kvote for lisensfelling av jerv settes til 42 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 30 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Saksfremstilling

Lisensfelling er skademotivert felling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, slik at bestandsmålet for jerv nås med minst mulig skade for bufe- og tamreinnæringen.

Bestandsmålet i Troms og Finnmark er ti ynglinger. Roviltnemnda har jf. roviltsforskriften § 10 myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv når gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger de tre siste år er over bestandsmålet. Lisensfellingsperioden for jerv er fra 10. september til 15. februar.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold.

Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 1956 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2020*, Rovdatas rapport av 15.5.2020 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 1874 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2020* og Rovdatas rapport av 12.1.2020 om *Endra tal for ynglingar av jerv i region 3 og 5 i 2020* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2020 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2020*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

Overvåking av jerv

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder.

DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremitter, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønnssammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal det være sju i Troms og tre i Finnmark. Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt.

Ynglinger av jerv

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2018–2020 er 13,7. Det var 10 ynglinger i 2018, 13 i 2019 og 18 i 2020. I 2020 ble det gjennomført tre hiuttak i Finnmark. Per 18. mai 2021 er det på Rovdatas jerveteller dokumentert seks ynglinger i Finnmark, og i Troms er det dokumentert én yngling pluss at én yngling er antatt. I Finnmark var en av ynglingene i B-området, den er tatt ut ved hiuttak.

Siden 10.9.2020 har det i Troms og Finnmark vært en kjent avgang på 15 jerver, hvorav ti er felt ved jakt i Troms. I Finnmark er en hannjerv felt ved jakt og en hannjerv er felt ved skadefelling. En hunnjerv med to unger er tatt ut ved hiuttak i Lebesby. I Troms var to av de felte jervene tisper.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2020 registrert 164 ynglinger av jerv, én mindre enn i 2019. I Nordland ble det i 2020 antatt/dokumentert 12 ynglinger av jerv, én mer enn i 2019. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 11,3 ynglinger.

Bestandsestimat

I NINA rapport 1956, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2020* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 991 individer i 2020-sesongen, som fordeler seg med 613 individer i Sverige og 378 individer i Norge. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 1956).

I region 8 ble det i 2020 funnet prøver fra 85 jerveindivider og bestandsberegningen for 2020 var 95 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 84 og 107 jerver. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 2,6 fungerende prøver i Troms og med 3,5 fungerende prøver i Finnmark.

Vurdering av bestandssituasjonen

I Troms er det per 18. mai 2021 dokumentert/antatt to ynglinger av jerv. SNO følger enda opp flere lokaliteter. Statsforvalteren regner det som sannsynlig at 2–3 ynglinger til vil bli dokumentert i Troms. Det er registrert mindre jerveaktivitet i 2021 enn i 2020. Registreringsforholdene har vært vanskelige både i 2020 og i 2021. Lite smågnagere i fjellet, lite tilgjengelig rein i indre Troms vinteren 2020/2021, og stort innslag av unge hanjerver blant de som ble felt på åtte sist lisensfellingssesong, er indisier på knapphet av mat for jerv i 2021, og en lavere jervebestand i Troms forut for lisensfellingsperioden 2021 enn hva som var tilfellet forut for lisensfellingsperioden 2020. Når det er knapphet på mat er det også å forvente at en mindre andel av tispene forsøker å få frem unger.

I Finnmark har det i 2021 vært vanskelige registreringsforhold, men det er likevel observert mye jerv, og plukket mye skit for DNA-analyse, disse er foreløpig ikke analysert. I B-områdene er det mye jerveaktivitet registrert på Sværholthavøya, og det er registrert jerveaktivitet på Nordkinnhavøya og på Varangerhavøya. Øst for Alta, på Porsangerhavøya er det registrert lite jerveaktivitet vinteren 2021. I Finnmark er inntrykket at jervebestanden er i vekst.

Genetisk variasjon

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 1.1.2020 til 1.5.2020 ble 106 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv i region 8. I samme periode i 2021 ble 59 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv, altså en markant nedgang i januar til mai sammenlignet med året før.

I perioden 21.3.2020–20.3.2021 ble 120 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 112 av disse var rein. Dette var omkring som året før, hvor 115 undersøkte rein og sau, hvorav 91 rein ble dokumentert eller antatt tatt av jerv i samme periode. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2020–2021 ble bare 11 av 112 rein funnet i perioden 1.6.2020–30.10.2020, seks av disse i november. Tilsvarende ble seks av 135 rein funnet i perioden 1.6.2019–30.11.2019, og sju av 69 rein ble funnet i perioden 1.6.2018–30.11.2018.

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å sette kvote for lisensfelling, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet legger til grunn at rovviltneemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 42 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 30 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Med hilsen

John Karlsen
leder for rovviltnemnda

Dokumentet er elektronisk godkjent